

Het 'Soepuus'

Het is een van de mooiste gebouwen in Goes, het pand aan de Kleine Kade nummer 43, beter bekend als het 'Soepuus'. Je vraagt je altijd weer af welke toerist die hier zijn boot afmeert om water en proviand in te slaan, beseft dat dit gebouw eens onderdak bood aan de zogenaamde 'Commissie tot Oeconomische Spijsuitdeeling', ofwel de Soepcommissie.

In de wintermaanden moeten ze met honderden in de rij hebben gestaan: arme mensen, jong en oud, man en vrouw, gewapend met een lepel om een kommetje voedzame soep in ontvangst te nemen. Soep die werd opgeschept door deftige dames, die het als hun plicht zagen de hongerigen te spijzen, indachtig de woorden van Christus: "de armen hebt ge altijd met U."

De commissie was in 1816 opgericht, in een tijd van diepe armoede die het gevolg was van de ellende die de Franse bezetting over ons land had uitgestort. De bestaande armbesturen waren niet langer bij machte de vele armen onder hun hoede te nemen. Wie moest de scharen werklozen voeden? En wie moest zich ontfermen over de vele haveloze kinderen voor wie in het weeshuis geen plaats meer was? De Goese armbestuurders hadden gehoord dat er in Rotterdam een gaarkeuken was geopend om de behoeftigen van voedsel te voorzien. Zou een dergelijke inrichting ook niet in Goes kunnen worden

opgericht? Het antwoord liet niet lang op zich wachten. Nadat J. de Kanter, lid van het plaatselijk armbestuur, met enthousiaste verhalen uit de Maasstad was teruggekeerd, besloot de gemeenteraad dat er ook in Goes een soepcommissie moest komen.

De eerste voedseluitdelingen vonden plaats in de winter van 1816-1817, aanvankelijk in het Gasthuis en vanaf 1850 in het Soepuus, een voormalige waterkorenmolens.

Dat het Soepuus in een behoefte voorzorg, staat buiten kijf. Tot ver na de Tweede Wereldoorlog werden jaarlijks zo'n twintigduizend kommen soep uitgedeeld. En daar bleef het niet bij. Behalve soep werden de behoeftigen voorzien van brood, brandstof (turf en hout), koffie, erwten, bonen, bloem, selderij en koolraap.

De uitdelingen werden mogelijk gemaakt door collectes onder de burgerij, giften van rijke ingezetenen en subsidie van de gemeenten. Dat ze niet in geld, maar in natura werden verstrekt, had te maken met een ingeboren wantrouwen dat gegoede burgers jegens armen koesterden. Arme mensen waren in hun ogen niet voor niets arm. De ellende waarin ze verkeerden, hadden ze enkel en alleen

 't Broodhuys

BIJ INLEVERING VAN DEZE BON
t/m 11 DEC.'10/ MAX. 1 PER KLANT

4 APPELFLAPPEN KOPEN

SLECHTS 2 BETALEN

WESTSTRAAT 27, KAPELLE. TEL.344011

aan zichzelf te wijten. Zo kregen jonge echtparen die bij het armbestuur de hand ophielden, al snel te horen dat ze maar niet zo vroeg hadden moeten trouwen. Een ongehuwde moeder die om een paar centen voor haar baby vroeg, werd op de vingers getikt vanwege

haar 'onzedelijk' gedrag. Geld geven aan deze mensen had volgens de notabelen geen enkele zin. Ze zouden het toch alleen maar over de balk gooien. Zo werd een keer de bedeling van een behoeftige ingetrokken, omdat die zich wel eens in de buurt van een kroeg ophield en zo nu en dan een glaasje dronk. In Yerseke werd zelfs een

bedeelde op het matje geroepen, omdat hij in het bezit was van een hondje. En dat laatste kon natuurlijk helemaal niet. Het armbestuur bedeelde immers mensen, geen dieren!

Nee, de armen konden beter in natura worden bedeed. Dan hoefden hun weldoeners niet bang te zijn voor misbruik van de bedeling. Wat ging er immers boven een portie warme soep? En wat was er beter dan een bedeelde die met de turf die hij van de commissie kreeg zijn eigen huisje verwarmde?

De hooggespannen verwachtingen van de commissie werden echter al spoedig de bodem ingeslagen, toen bleek dat er bedeeden waren die hun goederen stiekem aan derden doorverkochten. Daarvoor was de ondersteuning niet bedoeld. De fraudeurs werden dan ook hard aangepakt: hun bedeling werd met onmiddellijke ingang stopgezet. Of dit soort sancties hielp, is echter de vraag. Gevallen van misbruik bleven voorkomen en moeten menig armbestuurder slapeloze nachten hebben bezorgd. Opsporing en bestraffing ervan bleken meestal een gevecht tegen de bierkaai.